

Posudek diplomové práce

Autor práce: Bc. Patrik Horváth

Název práce: Křesťanská reflexe antimodernistického spisu *Devatenáct epištol* rabína Samsona Rafaela Hirsche

Autor se rozhodl ve své práci důkladně analyzovat konkrétní dokument, a sice spis *Devatenáct epištol* významného německého rabína devatenáctého století, který představuje pokus o čestné intelektuální vyrovnání s výzvami osvícenství v rámci židovské náboženské a kulturní tradice.

V první kapitole autor nabízí portrét rabína Hirsche a uvádí kontextuální informace ohledně intelektuální debaty, jejímž výrazem a součástí je spis *Devatenáct epištol*. Ve druhé kapitole pak autor nabízí hermeneutický úvod k studovanému dokumentu. V těchto obecněji zaměřených kapitolách autor uvádí a komentuje nejdůležitější relevantní sociokulturní souvislosti a zasazuje okolnosti vzniku Hirschova spisu do širších souřadnic dějin evropského židovstva (výzva haskaly, výzva chasidismu atd.).

Ve třetí kapitole autor podrobně analyzuje spis *Devatenáct epištol* - postupně od první do devatenácté kapitoly, v každém oddílu nabízí vždy stručné shrnutí obsahu, analýzu a interpretaci klíčových myšlenek a historický komentář.

Čtvrtá kapitola předložené diplomové práce je v jistém smyslu klíčová, protože právě v ní autor využívá výsledky provedené analýzy a interpretace jako zrcadlo a výkladový klíč k nastínění základních souřadnic zápasu křesťanských pospolitostí v rámci současné sekulární kultury (na prahu jednadvacátého století), zápasu, který je v některých ohledech podobný tomu, který vedly německé židovské komunity devatenáctého století, jejichž působením se zabýval rabín Hirsch. Křesťanské církve dneška jsou podobně jako židovské komunity devatenáctého století vystaveny výzvám, úskalím, možnostem a omezením, které s sebou přináší aktuální dynamicky se měnící kulturní situace.

Autor se ve svých závěrech snaží být strážlivý a objektivní, což se mu většinou daří, drží se raději věcného obsahu sledovaného textu, pokouší se (ve většině případů úspěšně) vyvarovat příliš dalekosáhlých zobecnění a podezřelých či problematických srovnání. Občas autorovi „ujede“ poněkud příliš zaujatá formulace, která dává tušit, že ve vztahu ke sledované problematice nezaujímá neutrální, nezainteresovaný postoj.

Oborově je jeho práce spíše misiologickou studií než religionistickou analýzou (což je v pořádku), jeho motivace není čistě vědecká, jeho tázání není motivováno čistě historickým nebo komparatistickým zájmem, ale spíše hledáním užitečné konceptualizace výzev, před kterými stojí dnešní církve, na základě srovnání se zápasem židovských komunit devatenáctého století s výzvami a příležitostmi, které přineslo osvícenství (v napětí mezi zachováním identity a otevřeností vůči změnám).

Badatelský výtěžek předložené práce je docela srozumitelný, nabízí současným křesťanským misiologům užitečnou paralelu či analogii v jejich vlastním hermeneutickém úsilí na poli teologie kultury a v jejich hledání rovnováhy mezi věrností tradici a otevřeností vůči novým dějinným a sociokulturním obzorům.

Autor svou práci logicky a přehledně strukturuje (s výhradou k neúměrně rozsáhlé kapitole věnované, všem devatenácti epištolám, které jsou řazeny paralelně jedna vedle druhé v devatenáctičlenné řadě, zde by se hodila interpretačně odvážnější hierarchizovaná struktura), vyjadřuje se povětšinou kultivovaným jazykem, opírá své bádání o relevantní odbornou literaturu, i když v některých případech jsou texty, se kterými pracuje, spíše osvětového a obecného charakteru, některé podrobnější studie židovských náboženských a kulturních dějin a dialogu židovských náboženských autorit s výzvami osvícenství chybí.

Ve snaze formulovat badatelský výtěžek by bylo vhodnější vlastními slovy formulovat klíčové principy, autor opakovaně raději cituje a nechává citované věty bez komentáře. Při obhajobě bych rád položil otázku, zda není principiální rozdíl v zápase židovských a křesťanských komunit s výzvami, které přináší měnící se kultura většinové společnosti, daný tím, že křesťanské církve jsou povolány srozumitelně (tedy v každé generaci jinak) zvěstovat evangelium právě těm, kdo stojí vně (a nerozumí vnitrocírkevnímu jazykovému kódu a způsobu života), zatímco židé (Židé) chápou svůj úkol úplně jinak (jejich úkolem například rozhodně není získávat konvertity).

A zároveň, zda není rozdílnost v situaci židovských a křesťanských komunit tváří v tvář kulturním proměnám daná také tím, že církve není národ a identita křesťana nemá podstatnou národní dimenzi (v Kristu ani Žid ani Řek), zatímco v případě judaismu je národní složka identity naprosto klíčová, i když ne jediná (a proto jsou například jedním z hlavních faktorů asimilace smíšená manželství, ne odlišné kulturní vzorce).

Závěrem shrnuji: práce je provedena pečlivě, stanovených cílů bylo dosaženo, navrhuji hodnocení B až C.

V Praze, leden 2024

Pavel Hošek